

RYSZARD SADOWSKI SDB

FORMOWANIE DO WSPÓLNOTY Z BOGIEM W RUCHU ODNOWY W DUCHU ŚWIĘTYM, JAKO REALIZACJA POWOŁANIA DO NOWEJ EWANGELIZACJI

Tempo rozwoju współczesnego świata oraz wartości i pseudowartości, które proponuje się dziś człowiekowi, stawiają go niejednokrotnie przed koniecznością dokonywania trudnych i jednoznacznych wyborów. Wielu chrześcijan chciałoby żyć w zgodzie ze swoim sumieniem i normami moralnymi, jakich naucza Kościół, a jednocześnie przyjąć niektóre „wartości” proponowane przez współczesną cywilizację konsumpcyjną. Tendencja taka staje się coraz bardziej powszechna. Od dawna daje się zauważyć, iż proces laicyzacji obejmuje swoim zasięgiem coraz szersze kręgi, siejąc spustoszenie moralne w całych narodach i społeczeństwach, nie omija on także życia rodzinnego. Coraz częściej dostrzegamy przejawy religijnej obojętności, postawy konsumpcyjnej czy praktycznego materializmu, które prowadzą do całkowitej laicyzacji.

Taka sytuacja stanowi dla Kościoła poważne wyzwanie, którego nie sposób nie podjąć. Ojciec Święty Jan Paweł II, podejmuje temat postępującej laicyzacji środowisk do niedawna jeszcze chrześcijańskich, wzywa wszystkie dzieci Kościoła do wzmoczonego wysiłku w głoszeniu Dobrej Nowiny o Chrystusie, zarówno słowem, jak i świadectwem życia. Zadanie to mogą wypełnić jednak tylko ci, którzy są odpowiednio uformowani pod względem duchowym i intelektualnym.

Jedną z wielu prób odpowiedzi na postawiony problem jest propozycja programu formacji duchowej przedstawiona przez Katolicką Odnowę Charyzmatyczną. Podobnie jak wiele innych ruchów kościelnych, Odnowa w Duchu Świętym podjęła wysiłek formowania swych członków do przeżywania głębi i piękna chrześcijaństwa w prawdzie wobec Boga, świata i samego siebie.

Pogłębianie wspólnoty z Bogiem stanowi pierwszorzędny cel formacyjny wspólnot Odnowy. Właściwa i osobista relacja chrześcijanina do Boga jest podstawowym i niezbędnym elementem w dalszym jego rozwoju duchowym¹. Rea-

¹ Por. Konferencja Episkopatu RFN z maja 1981 r. *Erneuerung der Kirche aus dem Geist Gottes. Zum gegenwärtige charismatische. Aufbruch in der katholischen Kirche der Bundesrepublik Deutschland und zu seinen Auswirkungen im Leben der Gemeinde*, „Erneuerung in

lizuje się ona przez proces głębokiego osobistego nawrócenia, rozwój cnót teologicznych i odnowę modlitwy chrześcijańskiej. Tylko taki chrześcijanin może być znakiem Chrystusa we współczesnym świecie i owocnie przyczynić się do dzieła nowej ewangelizacji. Stąd troska i nacisk, jaki Katolicka Odnowa Charyzmatyczna kładzie na pogłębianie wspólnoty z Bogiem wśród swoich członków.

PROCES NAWRACANIA

Nawrócenie leży u samego fundamentu chrześcijańskiej egzystencji, bez niego trudno w ogóle mówić o autentycznym przeżywaniu chrześcijaństwa².

Wewnętrzna przemiana zawsze zakłada działanie Boga, który podtrzymuje i umacnia człowieka swoją łaską. „Prawdziwe poznanie Boga miłosierdzia, Boga miłości łaskawej jest stałym i niewyczerpanym źródłem nawrócenia, nie tylko jako doraźnego aktu wewnętrznego, ale jako stałego usposobienia, jako stanu duszy. Ci, którzy w taki sposób poznają Boga, nie mogą żyć inaczej, jak stale się do Niego nawracając”³. Taka wewnętrzna przemiana wypływa z realizacji naku ewangelizacji, jaki Chrystus skierował do Kościoła – „Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu” (Mk 16, 15). Kościół, wierny temu wezwaniu, nieustannie głosi orędzie zbawienia i wzywa do nawrócenia i przemiany życia.

Nawrócenie jest procesem, który obejmuje całe życie człowieka, a więc jego sposób myślenia, przekonania i całe postępowanie. Przenika ono wszystkie sfery ludzkiej egzystencji i jego sens, a nade wszystko wiarę w Boga ze wszystkimi tego konsekwencjami⁴. Probierzem nawrócenia jest aktywny udział we wspólnotcie kościelnej, „która jest ze swej natury znakiem przemiany i nowości życia”⁵.

W Ruchu Charyzmatycznym istnieje bardzo żywa świadomość konieczności ciągłego nawracania się, Ruch ujawnia „wyraźnie zaznaczające się elementy teologii i praktyki nawrócenia”⁶. Ważną rolę w procesie osobistego nawrócenia pełni wspólnota, która wspiera i towarzyszy nawracającym się jej członkom⁷.

Cały proces formacyjny we wspólnotach Odnowy w Ruchu Świętym, zmierza do ukształtowania chrześcijan, pragnących żyć zgodnie z normami, jakie zostawił Chrystus w Ewangelii. Punktem przełomowym tego życia jest nawróce-

Kirche und Gesellschaft”, 1981, 10, s. 2–31; por. D. Tomczyk, *Kościół katolicki wobec Ruchu Odnowy Charyzmatycznej*, CT, 1987, 1, s. 58.

² Por. K. McDonnell, G. Manntague, *Rozniecanie ognia*, Kraków 1992, s. 18.

³ Jan Paweł II, Encyklika o Bożym miłosierdziu *Dives in misericordia*, nr 13.

⁴ Por. J. Pryszmont, *U podstaw chrześcijańskiej formacji moralnej*, Częstochowa 1987, s. 101, 215.

⁵ Paweł VI, Adhortacja o ewangelizacji w świecie współczesnym *Evangelii nuntiandi*, nr 23.

⁶ J. Pryszmont, dz. cyt., s. 84.

⁷ Por. K. Krzywina, *Siedem godzin Ducha Świętego*, WDr, 1986, 7–8, s. 105.

nie i oddanie się Chrystusowi⁸. Brak postawy permanentnego nawracania się odbiera sens uczestnictwa w Odnowie w Duchu Świętym⁹.

Proces nawracania przebiega szczególnie intensywnie podczas tzw. „seminariów”. Dla chrześcijan w nich uczestniczących jest to czas pogłębienia życia duchowego, natomiast dla niechrześcijan seminaria są wprowadzeniem do chrześcijaństwa i poznaniem osoby Jezusa Chrystusa¹⁰.

Punktem zwrotnym w procesie nawrócenia jest „chrzest w Duchu Świętym”, który zwykle przyjmowany jest w trakcie trwania seminariów. Wspólnota wspiera wówczas daną osobę i prosi Boga w modlitwie o głębokie i radykalne nawrócenie, które jest ważniejsze niż sam „chrzest w Duchu Świętym” czy nawet najbardziej nadzwyczajne dary duchowe¹¹.

We wspólnotach Odnowy w Duchu Świętym znane są liczne przypadki zdecydowanego nawrócenia osób, które pozostawały daleko od Chrystusa i Kościoła¹². Taka przemiana życia otwiera przed człowiekiem inną postać religii, która nie jest już uciążliwym obowiązkiem, lecz staje się otąd radośnie przeżywanym, osobistym spotkaniem z Bogiem. Przełomowym momentem nawrócenia jest przejście od teoretycznej „wiary w Boga” do „wiary Bogu”¹³.

Ojciec Tardif podaje, że bardzo częste są wypadki nawróceń osób, które w wyniku modlitwy o uzdrowienie fizyczne odzyskiwały zdrowie, bywa jednak i tak, że nawrócenie przyczynia się do uzdrowienia fizycznego¹⁴.

Dwaj amerykańscy teolodzy K. McDonnell i G. Montague stoją na stanowisku, iż „chrzest w Duchu Świętym” jest normalną drogą przyswojenia łaski wtajemniczenia chrześcijańskiego i jego ponownego budzenia się w doświadczeniu chrześcijan¹⁵. Proponują oni, by przygotowanie do sakramentu bierzmowania i wezwanie do reewangelizacji parafii opartej na Obrzędzie Chrześcijańskiego

⁸ Por. S. Rakoczy, *Czy istnieje odrębna duchowość charyzmatyczna*, [w:] *Otrzymaście jego moc. O odnowie w Duchu Świętym*, red. M. A. Babraj, Poznań 1986, s. 91; E. Weron, *Formacja świeckich we współczesnych ruchach kościelnej odnowy*, STV, 1991, 2, s. 226.

⁹ Por. T. Ledóchowska, *O Katolickim Ruchu Odnowy Charyzmatycznej – inaczej, „Znak”*, 1978, 4–5, s. 607.

¹⁰ Por. [Brak Autora], *Życie w Duchu Świętym. Podręcznik seminariów dla zespołu prowadzącego ewangelizację*, tłum. J. Krajewski, Warszawa 1982, s. 6–7.

¹¹ Por. m. Scanlan, J. Manney, *Niech zapłonie ogień*, Warszawa 1993, s. 105.

¹² Ojciec E. Tardif relacjonuje nawrócenie pewnej prostytutki, która po uzdrowieniu jej z choroby nowotworowej zdecydowanie odwróciła się od swego dotychczasowego życia. Tardif zorganizował cykl rekolekcji dla prostitutek, owocem tych rekolekcji były nawrócenia i radykalne zerwanie z grzechem. W mieście Nagua, w którym odbywały się te rekolekcje, w wyniku przeprowadzonych rekolekcji 80% tych instytucji zostało zamkniętych. Wiele kobiet nawróciło się, nie wszystkie zerwały z dotychczasowym życiem, ale każda usłyszała orędzie Jezusa, który wzywa do nawrócenia i zmiany życia – por. E. Tardif, *Jezus żyje*, Szczecin 1990, s. 13–14.

¹³ Por. J. Kłoczowski, *List do Karola Tarnowskiego*, WDr, 1986, 7–8, s. 90.

¹⁴ Por. E. Tardif, dz. cyt., s. 88, 90.

¹⁵ Por. K. McDonnell, G. T. Montague, dz. cyt., s. 10, 20.

Wtajemniczenia Dorosłych przeprowadzały zespoły Odnowy w Duchu Świętym, które mają pomóc w doprowadzeniu do tego, by z czasem „chrzest w Duchu Świętym” i charyzmaty przyjęły się w całej wspólnotie parafialnej¹⁶.

ROZWÓJ CNÓT TEOLOGALNYCH

Jednym z podstawowych celów formacji w Katolickiej Odnowie Charyzmatycznej jest pogłębienie życia teologalnego. Cnoty teologalne są darem łaski Bożej, ale wymagają współpracy człowieka dla ich rozwoju¹⁷. Odnowa w Duchu Świętym w swych korzeniach zmierza do odnowy wiary, nadziei i boskiej miłości¹⁸. Rozwój tych cnót ma znacznie większe znaczenie do pogłębienia życia duchowego niż dar prorocstwa, glosolalii, dar uzdrawiania czy jakiegokolwiek inne dary, które bez rozwoju cnót teologalnych, a szczególnie bez cnoty Bożej miłości, są bezowocne¹⁹.

Pogłębienie wiary

Wiara w ujęciu chrześcijańskim jest odpowiedzią na objawienie się Boga osobie ludzkiej. Nie jest to tylko intelektualne poinformowanie o istnieniu Boga, lecz raczej wezwanie zwracające się do wszystkich wymiarów człowieka, w którym Bóg żąda od człowieka powierzenia Mu swego życia, a objawiając się jako kochający Ojciec, chce być ostatecznym celem życia ludzkiego²⁰.

Wiara jest spotkaniem osób, Boga i człowieka. Bóg jest tym, który zawsze wychodzi z inicjatywą, objawia się człowiekowi i ofiarowuje mu dar wiary. Ów dar ze swej natury zakłada pozytywną odpowiedź ze strony człowieka. Bóg powołuje do wiary, tzn. uwierzenia Mu i trwania w wierze. Oczekuje On od człowieka świadectwa wiary oraz współdziałania w jej szerzeniu.

Wiara, jak każda cnota teologalna, bezpośrednio dotyczy samego Boga. Dzięki tym cnotom Bóg sprawia, że człowiek jest zdolny do uczestnictwa w życiu swego Stwórcy²¹. Człowiek uczestniczący w życiu Boga nie może nie wy-

¹⁶ Por. tamże, s. 31–36.

¹⁷ Por. A. Zuberbier, *Cnoty teologalne*, [w:] *Katolicyzm A–Z*, red. Pawlak Z., Poznań 1989, s. 56–57.

¹⁸ Por. Paweł VI, *Przemówienie do uczestników I Międzynarodowej Konferencji liderów Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej*, por. D. Tomczyk, art. cyt., s. 47.

¹⁹ Por. *Charismatic Renewal. Message of the Canadian Bishops adressed to all Candian Catholics*, Ottawa 1975, por. D. Tomczyk, art. cyt., s. 49.

²⁰ Por. K. Rahner, H. Vorgrimler, hasło: *Wiara*, *Mały słownik teologiczny*, pod red. K. Rahner, H. Vorgrimler, Warszawa 1987, kol. 534.

²¹ Por. tamże, hasło, *Cnota*, kol. 66.

prowadzać praktycznych konsekwencji płynących z przeżywanej wiary, której przyjęcie znacząco wpływa na jego życie i kształtuje je u samych jego podstaw²².

Ruch Odnowy w Duchu Świętym ma na celu taką pomoc w pogłębianiu wiary swych członków, by wywierała ona wpływ na całe życie osoby. „To co uderza przy pierwszym spotkaniu z grupą modlitewną, jest klimat wiary panujący podczas spotkania. Samo przeżywanie modlitwy nie jest tylko świadectwem wiary, lecz przede wszystkim odzwierciedleniem nadziei członków grupy”²³.

Wiara nie jest rzeczywistością stałą i niezmienną, którą można mieć w sposób pełny i bezwzględnie pewny. Życie duchowe chrześcijanina musi zakładać rozwój i dojrzewanie w wierze (2 Kor 10, 15). Każdy członek Kościoła jest zobowiązany do dbałości o stan i rozwój daru wiary. Pomocą w pogłębianiu wiary jest niewątpliwie rozwój intelektualny, który ugruntowuje i umacnia rozumowy aspekt tej cnoty²⁴. Nie może się ona jednak kończyć na tym jednym elemencie osoby ludzkiej, ale powinna objąć całą osobę ze wszystkimi jej przymiotami.

Gdy brakuje równomiernego zaangażowania wszystkich przymiotów osoby w rozwój wiary, następuje najczęściej tzw. kryzys wiary. Występuje on nierzadko w okresie dojrzewania, w czasie gwałtownych przemian psychicznych związanych z przejściem z dzieciennego, czasami bardzo naiwnego poglądu na świat i życie, do światopoglądu człowieka dorosłego²⁵. Grupy Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej stawiają sobie za cel pomoc w przezwyciężaniu owych kryzysów. Niezastąpionym elementem, który pomaga w ich pokonywaniu jest wspólnota, gdzie w przyjaznej atmosferze osoby z trudnościami w wierze znajdują pomoc i zrozumienie.

Odnowa w Duchu Świętym formuje swych członków do przejścia od abstrakcyjnej wiary, wyrażanej często tylko słowami do wiary dynamicznej, pełnej życia, w której Bóg jest kimś żywym i obecnym w codziennej egzystencji chrześcijanina²⁶. Mühlek podkreśla inną charakterystyczną cechę formacji osób zaangażowanych w Odnowę. Jej celem jest kształtowanie chrześcijan, których wiara rodzi się ze społecznego doświadczenia Boga i usuwa wszelkie tematy „tabu” dotyczące osobistej relacji człowieka do Boga²⁷. „Bóg za pośrednictwem Odnowy Charyzmatycznej zaprasza nas nie tylko do pewnego religijnego doświadcze-

²² Por. S. Olejnik, *Dar. Wezwanie. Odpowiedź. Teologia moralna. Podstawowe ukierunkowanie życia*, t. 4, Warszawa 1989, s. 69.

²³ D. Tomczyk, *Grupa Modlitewna w Ruchu Charyzmatycznym*, AK, 1986, 1, s. 91; por. T. Ledóchowska, art. cyt., s. 604.

²⁴ Por. J. Kłoczowski, art. cyt., s. 94.

²⁵ Por. S. Olejnik, dz. cyt., s. 96.

²⁶ Por. J. Belletier, *Odnowa w Duchu Świętym – Nowe Zesłanie Ducha Świętego*, Poznań 1980, s. 22.

²⁷ Por. H. Mühlen, *Odnowa w Duchu Świętym*, t. 1, Kraków 1985, s. 5; D. Tomczyk, *Duchowość Ruchu Charyzmatycznego*, CT, 1987, 3, s. 42–44.

nia. Zaprasza nas do pełni życia chrześcijańskiego, gdzie wiara i doświadczenie religijne jednoczą się i wzajemnie podtrzymują²⁸.

Ojciec Tardif tak opisuje swoje doświadczenia dotyczące wzajemnej relacji doświadczenia chrześcijańskiego i wiary: „Posługiwanie charyzmatyczne jest drogą wzrastania w wierze. Za każdym razem, gdy wypowiadam słowo poznania, rzucam się w wodę, wierząc, że Pan nie zawiedzie. [...] Słowo poznania jest aktem wiary, zarówno ze strony tego, który je wypowiada, jak i ze strony chorego, który je słyszy. Bóg zaś, który daje wiarę, udziela na tę wiarę odpowiedzi²⁹”.

Podkreślany tu mocno element doświadczenia religijnego daje w konsekwencji radosne poczucie realnej obecności Boga. Bóg z dalekiego i groźnego sędziego staje się bliskim, zawsze obecnym przyjacielem, który objawia się w sakramentach świętych, we wspólnotcie, w Słowie Bożym, na modlitwie i w najróżniejszych okolicznościach życia. Żywe poczucie obecności Boga w codziennych sytuacjach życiowych wywołuje radość i „pewność” wiary³⁰. Nie jest to jednak radość powierzchowna i naiwna. Spojrzenie na „charyzmatyków” od wewnątrz pomaga zrozumieć to zjawisko. Z zewnątrz radość ta jawi się niekiedy jako zbyt wybujała, przechodzi ona jednak przez liczne próby, niejednokrotnie przez dotkliwe cierpienia i doświadczenia. „Nasza radość wynika z ujrzenia tego, że Jezus prawdziwie przyszedł ocalić, uzdrowić, odkupić wszystko i wszystkiemu nadać sens³¹”.

Carter wyróżnia kilka czynników, które podtrzymują i wspomagają proces rozwoju wiary, wśród nich znajdują się: modlitwa, przeżywanie prawd wiary w codziennych sytuacjach, czynne uczestnictwo w liturgii, czytanie Słowa Bożego oraz poznawanie i przestrzeganie w życiu nauki Kościoła³². Większość wspólnot Odnowy dąży do rozwoju wymienionych przez Cartera elementów, które wy miernie wspierają dojrzewanie wiary wśród członków tych wspólnot.

Do treści wiary chrześcijańskiej należy niewątpliwie przyjęcie Kościoła jako Mistycznego Ciała Chrystusa. Nasza wiara zrodziła się przecież w Kościele i dzięki Kościołowi, którym Bóg posługuje się, aby nas zbawić. Wiara jest otwarciem się na Chrystusa, który żyje i obdarowuje nas sobą w Kościele³³. Sprawdzianem autentyczności wiary jest m.in. relacja do Kościoła i głoszonej przez niego nauki.

Wiara tak długo jest żywa, jak długo jest „zaraźliwa”. Wyznanie wiary na zewnątrz, danie świadectwa swojej przynależności do Chrystusa i Kościoła jest

²⁸ Por. J. Belletier, dz. cyt., s. 25.

²⁹ E. Tardif, P. Flores, *Jezus jest Mesjaszem*, Łódź 1991, s. 88.

³⁰ Por. A. de Monléon, *Odnova w Duchu Świętym. Odnova życia teologicznego*, Com., 1988, 1, s. 119–120.

³¹ Tamże, 121; por. T. Ledóchowska, art. cyt., s. 606.

³² Por. E. Carter, *Być chrześcijaninem*, Warszawa 1974, s. 220–221.

³³ Por. S. Olejnik, dz. cyt., s. 73.

nierozerwalnie związane z postawą chrześcijańską. Wiara i milczenie o Bogu zazwyczaj się wykluczają³⁴.

Pogłębienie nadziei

Podobnie jak wiara, nadzieja jest niezbędnym elementem prawidłowego życia chrześcijańskiego, są one ze sobą ściśle powiązane. Nadzieja budzi w nas pragnienie uczestnictwa w rzeczywistościach wiary, daje nam pragnienie życia nadprzyrodzonego, którego centrum stanowi sam Bóg³⁵, „[...] stanowi ona jakby kontynuację, przedłużenie i uzupełnienie wiary, kieruje się bowiem ku Bogu, który nie tylko już przyszedł w Chrystusie Jezusie, ale ma przyjść i ciągle przychodzi”³⁶.

Chrześcijańska nadzieja ściśle łączy się z eschatologią. Przez nadzieję dostępujemy zbawienia, które obejmuje dobro przyszłe, które rozpoczęło się już obecnie³⁷. Podobnie jak wiara, jest ona darem Boga, który otrzymujemy w sakramencie chrztu, a który jest umacniany w sakramencie bierzmowania³⁸.

Nadzieja odnosi się nie tylko do życia przyszłego – pełni szczęścia z Bogiem, które jest pierwszym przedmiotem nadziei, odnosi się ona także do chrześcijańskiej egzystencji na ziemi, wnosi oparcie duchowe w całość życia, zwłaszcza w chwilach trudnych.

Katolicka Odnowa Charyzmatyczna pragnie formować swoich członków do tak pojętej cnoty nadziei. Owocem takiej formacji są: pokój, radość, odwaga i chrześcijański optymizm, tak bardzo charakterystyczne cechy duchowości osób zaangażowanych w Odnowę Charyzmatyczną. Z wielką nadzieją przyjmują oni obietnice Boże, szczególnie te zawarte w Piśmie Świętym³⁹.

Momentem przełomowym w odkrywaniu łaski nadziei, otrzymanej w sakramencie chrztu i bierzmowaniu, jest „chrzest w Duchu Świętym”, podczas którego wiara i nadzieja stają się żywą rzeczywistością obecną w życiu chrześcijanina⁴⁰. „Ci ludzie są pewni zbawienia – nie dlatego, że są pewni własnego wytrwania, co byłoby absurdem, ale dlatego, że pewni są miłosierdzia Pana, który nie odrzuci tych, co do Niego z całego serca wołają”⁴¹.

³⁴ Por. L. Suenens, D. Câmara, *Odnova w Duchu Świętym i służba człowiekowi*, Kraków 1985, s. 67–68

³⁵ Por. E. Carter, dz. cyt., s. 142.

³⁶ S. Olejnik, dz. cyt., s. 117.

³⁷ Por. S. Stasiak, *ABC teologii dogmatycznej*, Oleśnica–Wrocław 1993, s. 296; por. 1 J 3, 2–3.

³⁸ Por. S. Olejnik, dz. cyt., s. 120.

³⁹ Por. T. Ledóchowska, art. cyt., s. 606.

⁴⁰ Por. A. de Monléon, art. cyt., s. 121.

⁴¹ T. Ledóchowska, art. cyt., s. 606.

Nadzieja jako cnota teologalna nie tylko zapewnia o opiece i pomocy Boga, ale oczekuje samego Boga. Duch Święty wzbudza pragnienie przyjęcia Boga od Niego samego, pragnienie to oczyszcza serca i otwiera na bliźnich⁴².

Celem procesu kształtowania życia chrześcijańskiego w Odnowie w Duchu Świętym jest odkrycie na nowo i podjęcie realizacji nadziei w swoim życiu⁴³. Tak odkryta nadzieja żąda absolutnego zaufania Bogu i planowanie swojej przyszłości w oparciu o Niego⁴⁴.

Pogłębienie miłości

Kolejną cnotą teologiczną jest miłość. Pogłębienie tej cnoty jest kolejnym etapem duchowej formacji w Katolickiej Odnowie Charyzmatycznej.

Zadaniem Odnowy Charyzmatycznej jest pełny rozkwit cnót chrześcijańskich. „Pierwszym skutkiem (wylania Ducha Świętego) jest wzrost życia Bożego dzięki odnowionej praktyce teologicznych cnót: wiary, nadziei i miłości, które są istotą tego życia. Rozpoczyna się ono poprzez odkrycie obecności Osób Boskich, Boga Miłości, a zwłaszcza Ducha Świętego pojmowanego jako wyraźna, kochająca i działająca Osoba”⁴⁵.

⁴² Por. A. de Monléon, art. cyt., s. 122.

⁴³ Por. T. Ledóchowska, art. cyt., s. 606.

⁴⁴ Potwierdzeniem takiej sytuacji są powołania kapłańskie i zakonne, które Bóg wzbudza wśród wspólnot Odnowy w Duchu Świętym. Świadectwem potwierdzającym tę sytuację są również wspólnoty stałe, które skupiają ludzi zdecydowanych na pewien czas lub na całe życie wspólnie żyć, pracować i służyć dziełu ewangelizacji. Pierwsze takie wspólnoty powstały w początku lat siedemdziesiątych w Stanach Zjednoczonych.

Obecnie szacuje się ich liczbę na ok. 300 na całym świecie, najstarsze spośród nich znajdują się w Ann Arbor, w parafii Najświętszego Odkupiciela w Houston i w parafii św. Patryka w Providence. Podobne wspólnoty istnieją w Europie, do najbardziej znanych należy zaliczyć: w Wielkiej Brytanii – Prince of Peace Community, House of the Open Door Community, Emmaus Family of Prayer, Upper Room Community, Sion Community, Antioch Community i Mother of God Community; we Francji – Chemin Neuf, Béatitudes, Parole de Vie, Rédjouis-Toi, Commun-ion de Communautés de Béthanie, Pain de Vie, Puits de Jacob, Emmanuel; w Niemczech – Kath. Evangelisationszentrum Maihingen, Gemeinschaft Immanuel, Haus St. Rafael; w Irlandii – Light of Christ Community, Family of God Community, Nazareth Community, Lamb of God Community, Corpus Christi Community; w Hiszpanii – Comunidad Jerusalem, Comunidad Sta. Maria del Magnificat, a w Polsce – Wspólnota Krzyża, por. [Brak Autora], *Euro-Directory. Contact names and addresses for Catholic Charismatic Renewal in Europe*, „Goodnews”, numer jubileuszowy, 1992, s. 75–85; J. Balletier, dz. cyt., s. 42–43, 63–64; Ch. Massabki, *Odnova w Duchu Ćwiętym nadziei*¹ *Koæcio*³a, Kraków 1986, s. 26; L. Suenens, D. Câmara, *Odnova w Duchu Ćwiętym i s*³*u*³*ba cz*³*owiekowi*, Kraków 1985, s. 35–36; K. Metz, *Odnova w Duchu Ćwiętym na æwiecie*, „List”, 1993, 5, s. 14; P. Cordes, *Nowe ruchy duchowe w Koæciele*, WDr, 1989, 7, s. 69. ¹ycie najstarszych wspólnot sta³ych, które wyrastaj¹ z Ruchu Odnowy w Duchu Ćwiętym opisane jest w opracowaniu F. Lenoir, *Nowe wspólnoty*, Warszawa 1993, s. 93–108, 128–146.

⁴⁵ Ch. Massabki, dz. cyt., s. 25.

Dzięki tak rozwijającej się miłości, życie ludzkie wynoszone jest do poziomu życia boskiego. Miłość, jako najwyższy dar Boga dla człowieka, zakłada wiarę i nadzieję, ale przekracza je i udoskonala oraz niesie w sobie jednocześnie konkretne powołanie. Wzywa człowieka do odwzajemnienia miłości Boga⁴⁶.

Myśl teologiczna św. Pawła podkreśla, że wszystkie charyzmaty zarówno te zwyczajne, jak i nadzwyczajne, gdy są pozbawione miłości są bezużyteczne i nieautentyczne. Apostoł Narodów zachęca do zdobywania największej z cnót: „Lecz wy starajcie się o większe dary: a ja wam wskażę drogę jeszcze doskonalszą” (1 Kor 12, 31). Wszelkie charyzmaty, jakich Bóg udziela człowiekowi, są podporządkowane miłości i są darem dla wspólnoty.

Chrześcijaństwo można autentycznie odkrywać i przeżywać z całym jego pięknem i bogactwem jedynie wtedy, gdy bliźnich będziemy darzyć miłością, która swe korzenie ma w miłości samego Boga⁴⁷.

Katolicka Odnowa Charyzmatyczna zmierza do osobistego doświadczenia i poznania miłości Bożej, która przejawia się w licznych małych znakach, jakich codziennie udziela Bóg. „Odczuwanie miłości, nie tylko od Boga, ale również od braci, jest siłą w pokonywaniu trudności, zachętą do świętości”⁴⁸.

Probierzem prawdziwej przemiany wewnętrznej, jaka winna dokonywać się wśród zaangażowanych w Odnowę w Duchu Świętym, jest miłość, która posuwa się do ofiary z siebie i wychodzi naprzeciw potrzebującym⁴⁹. Bliski kontakt z Bogiem powoduje także pełniejsze doświadczenie swoich słabości, a jednocześnie wywołuje większą wrażliwość na Boże wymagania⁵⁰.

„W ten sposób doświadczenie Odnowy jest przede wszystkim wejściem w ćwiczenie cnót teologicznych boskiego życia w nas; jest stawaniem się uczestnikami boskiej natury; łączy nas witalnie z życiem samego Boga, to znaczy, przekształcamy się w Niego dzięki mocy łaski – ale nie rozpływamy się w Nim, poznajemy nadal sobą. To życie teologiczne jest wejściem w misterium trynitarnie”⁵¹.

ODNOWA MODLITWY

Kolejnym celem formacji duchowej w Katolickiej Odnowie Charyzmatycznej jest pogłębienie życia modlitwy. Stanowi ona bowiem fundamentalny czynnik kształtujący w wierzących chrześcijańską postawę i jest naturalną konsekwencją przyjęcia łaski wiary oraz owocnej z nią współpracy.

⁴⁶ Por. S. Olejnik, dz. cyt., s. 139.

⁴⁷ Por. L. Suenens, D. Câmara, dz. cyt., s. 29.

⁴⁸ A. de Monléon, art. cyt., s. 123.

⁴⁹ Por. J. Belletier, dz. cyt., s. 53.

⁵⁰ Por. A. de Monléon, art. cyt., s. 124.

⁵¹ Tamże, s. 125–126.

Kościół w swoim nauczaniu wielokrotnie podkreśla, że modlitwa nie jest domeną zarezerwowaną dla osób zakonnych i kapłanów, ale przynależy do powszechnego kapłaństwa wiernych. „Ochrzczeni bowiem poświęceni są przez odrodzenie i namaszczenie Duchem Świętym, jako dom duchowy i święte kapłaństwo, aby przez wszystkie właściwe chrześcijaninowi uczynki składać ofiary duchowe i głosić moc Tego, który wezwał ich w ciemności do swego przedziwnego światła (por. 1 P 2, 4–10). Toteż wszyscy uczniowie Chrystusowi, trwając w modlitwie i chwalcę wspólnie Boga (por. Dz 2, 42–47), samych siebie składać mają na ofiarę żywą, świętą, miłą Bogu (por. Rz 12, 1), a wszędzie mają głosić świadectwo o Chrystusie [...]”⁵².

W Katolickiej Odnowie Charyzmatycznej modlitwa zajmuje centralne miejsce i koncentruje się wokół Osoby Jezusa⁵³. Wagę i rolę modlitwy w Odnowie w Duchu Świętym zauważamy chociażby w tym, że niejednokrotnie Odnowa określana jest jako „grupy – wspólnoty modlitewne”. Dzieje się tak ze względu na najbardziej charakterystyczną jej cechę – modlitwę. Celem Ruchu, jak pisze K. Tarnowski, jest dziękowanie i wielbienie Boga, pogłębianie życia sakramentalnego i modlitwy⁵⁴.

Tym co najbardziej przyciąga do Odnowy, to właśnie możliwość zaspokojenia głodu modlitwy wspólnotowej oraz zachęta, wskazówki i konkretna pomoc w rozwoju modlitwy indywidualnej. Między innymi dzięki takim ruchom jak Odnowa, w środowiskach katolickich tematyka osobistej więzi z Chrystusem przestaje być czymś wstydliwym czy krępującym. Ludzie zaangażowani w Odnowę Charyzmatyczną chętnie dzielą się swoimi doświadczeniami w życiu duchowym⁵⁵.

W grupach Odnowy w Duchu Świętym istnieje możliwość wypełnienia luki w tradycyjnej modlitwie kształtowanej na myśli św. Tomasza z Akwinu, który przyczynił się do przeintelektualizowania modlitwy w tradycji Kościoła katolickiego⁵⁶.

Odnowa, kładąc nacisk na równomierny rozwój wszystkich sfer osoby ludzkiej, w tym także całej sfery emocjonalnej, zmierza ku doświadczeniu Boga jako Osoby oraz osobistej relacji z Trójcą Świętą⁵⁷. Istnieje obawa przeakcentowania elementu doświadczenia, ale przy równocześnie starannie prowadzonej formacji intelektualnej i podbudowie teologicznej, oba elementy: emocje i intelekt, tworzą harmonijną całość.

Podobnie jak przy procesie rozwoju cnót teologicznych, tak i przy pogłębieniu życia modlitwy, ważny etap stanowią „seminaria odrodzonego życia chrześcijańskie-

⁵² KK 10.

⁵³ Por. A. Skowronek, *Charyzmatycy to my*, WDr, 1982, 8, s. 56.

⁵⁴ Por. K. Tarnowski, *O „duchowości charyzmatycznej”*, WDr, 1986, 7–8, s. 77.

⁵⁵ Por. T. Pawłowski, *Dlaczego kocham i boję się charyzmatyków*, [w:] *Siła przebicia*, Poznań 1986, s. 97.

⁵⁶ Por. P. Cordes, *Ducha nie gaście. Charyzmaty i Nowa Ewangelizacja*, Gorzów Wlkp., 1990, s. 110–116.

⁵⁷ Por. R. Laurentin, *Trzy charyzmaty*, Kraków 1986, s. 6.

go”. Wprowadzają one w modlitwę wspólnotową oraz stanowią ważny przyczynek do rozwoju i ożywienia modlitwy indywidualnej. „Wylanie Ducha Świętego” owocuje tęsknotą za modlitwą, która staje się dla człowieka radością i nieustannym pragnieniem⁵⁸. Dla osób, które dotychczas modliły się rzadko lub wcale albo traktowały modlitwę jako uciążliwy obowiązek, taka zmiana jest zaskakująca⁵⁹.

Najtrwalszym owocem życia w Duchu Świętym, jak pisze Massabki, jest intensyfikacja modlitwy i płynące z niej uczucie radości⁶⁰. Modlitwa przestaje być informowaniem Boga i kierowaniem Jego uwagi na problemy człowieka, a staje się dziecięcym otwarciem na Ojca. „Uczestnictwo w Odnowie pozwoliło nam odkryć to, że modlić się oznacza tyle, co poddać się działaniu Ojcowskiej miłości po to, by jako Jego dzieci móc lepiej żyć i kroczyć śladami Jezusa”⁶¹. Wśród osób zaangażowanych w Odnowę zauważa się tęsknotę przebywania w Bożej obecności, która wypełnia niepowtarzalnym pokojem i miłością⁶². Modlitewny kontakt z Bogiem jest sercem życia duchowego, w nim bowiem spotykamy Boga w sposób bezpośredni i osobisty, doświadczamy Jego obecności i znajdujemy siły do ciągłej przemiany życia⁶³.

Odnowa zmierza do kształtowania modlitwy przepełnionej radością, entuzjazmem i spontanicznością, które tak często można zaobserwować w czasie spotkań modlitewnych. Innymi elementami, które wyróżniają modlitwę osób z Odnowy w Duchu Świętym, jest modlitwa dziękczynienia i uwielbienia, które ma w Odnowie swoje szczególne miejsce⁶⁴. Modlitwa przepojona uwielbieniem i dziękczynieniem nie wyklucza jednak zanoszenia do Boga prośb, modlitwy wstawienniczej czy modlitwy przebłagalnej⁶⁵. Utrzymana w tym duchu modlitwa nie kończy się jedynie na spontanicznej radosnej euforii, śpiewie pieśni i klaskaniu w dłonie. Istotą modlitwy jest Bóg, który mówi w sercu człowieka, to Bóg jest tu stroną aktywną, udziela daru modlitwy. Wymaga to uległej aktywności i

⁵⁸ Por. J. Belletier, dz. cyt., s. 16, 27.

⁵⁹ Jeden z uczestników rekolekcji wakacyjnych wspólnot Odnowy tak relacjonuje swoje doświadczenie modlitwy: „Na tych rekolekcjach bardzo prosiłem Boga, aby mi pomógł. Jedno z wieczornych spotkań modlitewnych przeżyłem bardzo głęboko. Poszedłem spać bardzo radosny. Zasnęłem szybko i pamiętam, że dwa albo trzy razy budziłem się w nocy z modlitwą na ustach. Wiedziałem, że mimo snu nadal się modłę. Była to modlitwa radości płynąca ze mnie jak ewangeliczne »źródło wody tryskającej«, [Brak Autora], *Świadeństwo. Każda Msza św. jest najpiękniejszą modlitwą*, „List”, 1989, 12, s. 5.

⁶⁰ Por. R. Laurentin, dz. cyt., s. 6.

⁶¹ C. Lopez, *Dar modlitwy nieustannej*, „List”, 1986, 4, s. 3.

⁶² Por. tamże.

⁶³ Por. J. Belletier, dz. cyt., s. 27; R. Martin, *Glód Boga*, Warszawa 1982, s. 82–83.

⁶⁴ Por. K. Tarnowski, art. cyt., s. 77; P. Socha, *Trzy funkcje mesjańskie Chrystusa*, „List”, 1988, 10–12, s. 11.

⁶⁵ Por. Ch. Massabki, dz. cyt., s. 29.

słuchania Jego głosu, wyraża się to poprzez medytacyjne milczenie i modlitwne rozważanie Słowa Bożego⁶⁶.

Innym bardzo charakterystycznym elementem modlitwy wspólnot Odnowy jest możliwość ujawniania się na modlitwie charyzmatów Ducha Świętego. „Zdarza się dość często, że ta modlitwa dziękczynienia i uwielbienia, które zresztą często łączą się ze sobą, wyraża się przez śpiew, a czasami nawet przez modlitwę w językach, wymawianą bądź wyśpiewaną czy to indywidualnie, czy to grupowo. Do takiego stopnia bowiem nasz język okazuje się niezdolny do wyrażania zachwyty i wdzięczności naszego ducha uniesionego przez Ducha Świętego”⁶⁷. Na spotkaniach modlitewnych, zwłaszcza podczas głębokiego wyciszenia, często ujawnia się dar proroctwa, w którym Bóg zwraca się do wspólnoty lub poszczególnych osób oraz kieruje modlitwą.

Formacja duchowa we wspólnotach Katolickiej Odnowy Charyzmatycznej prowadzi do pogłębienia zarówno modlitwy wspólnotowej, jak i modlitwy indywidualnej.

Owocem „seminariów odrodzenia życia chrześcijańskiego” i „Wylania Ducha Świętego” jest niejednokrotnie dar modlitwy w językach, dar proroctwa, ale także pogłębienie i rozwój dotychczasowych form modlitwy, tak ustnej, jak i myślniej⁶⁸.

Innym charakterystycznym rysem modlitwy wspólnot Odnowy w Duchu Świętym jest tzw. indywidualna modlitwa we wspólnocie. Jest to forma pośrednia między modlitwą indywidualną i modlitwą wspólnotową. W trakcie takiej modlitwy osoba głośno wypowiada swoje intencje, podczas gdy pozostali w tym samym czasie modlą się w podobny sposób.

Wśród osób, które przez dłuższy czas są członkami wspólnot Odnowy, wyraźnie zaznacza się rozwój modlitwy indywidualnej, która często przybiera formę modlitwy adoracyjnej przed Najświętszym Sakramentem⁶⁹. Wystawiona Eucharystia stwarza specjalną przestrzeń modlitewną i udziela łaski modlitwy⁷⁰.

Modlitwa adoracyjna przebiega bardzo różnie, uzależniona jest ona od upodobań i predyspozycji poszczególnych osób, są jednak pewne prawidłowości: uświadomienie sobie obecności Chrystusa, modlitwa uwielbienia, różaniec – modlitwa wyciszenia, modlitwne milczenie i słuchanie, odczytywanie Pisma Świętego, modlitwa prośb, modlitwa przebiegalna. Wszystkie te elementy mogą,

⁶⁶ Por. A. Monléon, *Modlitwa charyzmatyczna*, „List”, 1986, 7–9, s. 8–9.

⁶⁷ Ch. Massabki, dz. cyt., s. 29.

⁶⁸ Por. J. Belletier, dz. cyt., s. 28.

⁶⁹ Por. *Statement of the Committee on Doctrine of the National Conference of Catholic Bishops. An Introduction to the Catholic Charismatic Renewal*, Indiana 1974, s. 19–21 – por.

D. Tomczyk, *Kościół katolicki...*, s. 47

⁷⁰ Por. J. Van den Eynde, *Modlitwa adoracyjna przed Najświętszym Sakramentem*, „List”, 1987, 6, s. 6.

choć nie muszą, występować równocześnie⁷¹. Adoracja Najświętszego Sakramentu wymaga wysiłku, gdyż ludzka natura dopomina się myślenia, mówienia, czytania, działania, natomiast w tej modlitwie większość czasu zajmuje modlitewne skupienie, w którym człowiek nawiązuje ścisłą więź miłości z Chrystusem obecnym w Najświętszym Sakramencie⁷². Wiele jest osób uformowanych w Katolickiej Odnowie Charyzmatycznej, które nierzadko codziennie znajdują czas na osobiste spotkanie z Chrystusem Eucharystycznym. Taka modlitwa dodaje sił do pracy nad sobą, przysparza pokoju ducha i wzywa do ciągłego nawracania⁷³. Dzięki adoracji Najświętszego Sakramentu przemianie ulega uczestnictwo we mszy świętej, która staje się uroczystą Uctą, gdzie Gospodarzem jest Chrystus karmiący wiernych swoim Słowem i Ciałem. Msza święta staje się najpiękniejszą modlitwą i żywym spotkaniem z Bogiem⁷⁴.

Inną formą modlitwy indywidualnej jest „namiot spotkania”. Wiele osób codziennie praktykuje taką modlitwę, opartą w znacznej mierze na Piśmie Świętym i medytacji, w której chrześcijanin zwraca się do swego Stwórcy: przedstawia Mu swoje sprawy, dziękuje za otrzymane dary, wielbi i słucha tego, co On pragnie do niego powiedzieć.

Formowanie do pogłębienia życia modlitwy, zarówno indywidualnej, jak i wspólnotowej, prowadzi nie tylko do zjednoczenia z Bogiem, przynosi bowiem także owoce w postaci pozytywnych relacji z drugim człowiekiem, tworzy z nich braterskie więzi⁷⁵.

ZAKOŃCZENIE

Aby cele, jakie stawia sobie Odnowa w Duchu Świętym w postaci odpowiedzi na proces współczesnej laicyzacji, przyniosły zamierzone owoce, konieczna jest gruntowna formacja chrześcijańska. Formacja duchowa, którą proponuje Katolicka Odnowa Charyzmatyczna, jest jedną z wielu sprawdzonych możliwości dojrzewania w chrześcijaństwie. Niewątpliwie stanowi ona pomoc w pogłębieniu wspólnoty z Bogiem i uzdalnia do życia zgodnego z wymaganiami Ewangelii. Stanowi również zachętę do dawania chrześcijańskiego świadectwa w życiu codziennym.

W realizacji tych zamierzeń wspólnoty posługują się ogólnie przyjętym w Ruchu stylem formacji, wiele pozostaje jednak swobody i dowolności w kształtowaniu poszczególnych wspólnot i pojedynczych osób. Taka sytuacja zakłada możliwość wystąpienia niebezpieczeństw popełnienia pewnych zaniedbań lub

⁷¹ Por. [Brak autora], *Moja modlitwa. Adoracja*, „List”, 1986, 6, s. 12.

⁷² Por. J. Van den Eynde, art. cyt., s. 6.

⁷³ Por. [brak autora], *Moja modlitwa...*, s. 13.

⁷⁴ Por. [brak autora], *Świadectwo. Każda Msza...*, s. 12.

⁷⁵ Por. Ch. Massabki, dz. cyt., s. 30.

przeakcentowań w formowaniu do chrześcijańskiej dojrzałości. Problem ten zauważa się szczególnie w tych grupach, które nie są otoczone systematyczną opieką swoich duszpasterzy. We wspólnotach, w które kapłani angażują się czynnie, proces kształtowania dojrzałych chrześcijan przebiega zwykle pomyślnie i przynosi obfite owoce.

Katolicka Odnowa Charyzmatyczna jest jednym z wielu ruchów kościelnych, które pojawiły się jako owoc odnowy soborowej, wnoszą do wspólnoty Kościoła nowy entuzjazm i żarliwość wiary. Stanowi ona atrakcyjną formę pobożności dla wielu chrześcijan, stwarza środowisko i okoliczności do duchowego wzrostu, a następnie do czynnego udziału w ewangelizacji i niesieniu pomocy potrzebującym. Jej powstanie jest niewątpliwie odpowiedzią na współczesne znaki czasu.

Liczne wypowiedzi pasterzy Kościoła, szczególnie przemówienia Ojca Świętego Pawła VI oraz Jana Pawła II, są najlepszym potwierdzeniem tego, iż Ruch Odnowy w Duchu Świętym może być skuteczną drogą rozwoju duchowego wiernych i przyczynić się do formowania dojrzałych chrześcijan, zdolnych do świadczenia o swojej przynależności do Chrystusa i Kościoła.

Sommario

Il mondo contemporaneo, mai come adesso nella storia del cristianesimo, si volta da Dio. Tra cristiani si nota anche la tendenza di recepire i valori falsi con ricerca di concordarli con tutto, che da loro esige Dio stesso. Il processo di laicizzazione va avanti in modo preoccupante. Sta entrando anche alle nazioni e società fin oggi profondamente cristiane, non risparmiando neppure le famiglie. Perciò il ruolo della Chiesa d'oggi è molto importante. La Chiesa deve fermare questo processo per salvaguardare la civilizzazione contemporanea dal pericolo di degradazione morale e spirituale. Queste idee, annuncia anzitutto il Pontefice Giovanni Paolo II, nel suo messaggio sulla nuova Evangelizzazione. Il Pontefice chiama tutti gli figli e le figlie della Chiesa, di collaborare in questo difficile impegno. Una dell'iniziative di prova, che vuole inserirsi a questo scopo, è il movimento del rinnovamento nello Spirito Santo.

Su detto grande l'impegno, esige la provvida formazione del cristiano, che prenderà l'iniziativa per la nuova evangelizzazione. Uno dei tanti elementi della formazione spirituale, cui riesce preparare a questo l'impegno, sta in profonda l'unione della comunità con Dio. La formazione alla più profonda unione con Dio, nel movimento del rinnovamento nello Spirito Santo, si realizza anzitutto attraverso il processo di conversione, per lo sviluppo delle virtù teologali ed approfondimento della preghiera. Sembra che questo Movimento è capace, malgrado tante le difficoltà, realizzare codesti impegni e attivamente partecipare nei impegni, che stanno davanti tutta la Chiesa.